

MINISTERSTWO RODZINY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Departament Ubezpieczeń Społecznych

DUS-II.055.7.2022.IW

Warszawa, dnia 10 czerwca 2022 r.

Szanowny Panie,

po rozpatrzeniu Pana petycji z dnia 25 kwietnia 2022 r. w sprawie podniesienia wysokości emerytury dla każdej osoby do niej uprawnionej, do wysokości najniższej gwarantowanej emerytury, działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej zawiadamia, że przedmiotowa petycja została rozpatrzona negatywnie.

Uzasadnienie

Odnosząc się do wyrażonego w petycji postulatu, na wstępie należy wskazać, że zasadniczym celem świadczeń przyznawanych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zapewnienie środków utrzymania osobom ubezpieczonym, które nie mogą kontynuować pracy zarobkowej z przyczyn naturalnych (tj. po osiągnięciu określonego przez przepisy wieku emerytalnego) lub w wyniku utraty zdolności do pracy z powodu stanu zdrowia. Źródłem finansowania emerytur i rent są odprowadzane od osiągniętych przychodów składki na ubezpieczenia społeczne.

Sposób ustalania wysokości emerytur i rent określa szczegółowo ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504).

Wysokość należnego świadczenia emerytalno-rentowego jest związana zarówno z długością okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jak i z wysokością wynagrodzenia osiąganego w trakcie aktywności zawodowej, będącego podstawą wymiaru składek na te ubezpieczenia.

Zasadniczo im dłużej dana osoba pracowała i im wyższe składki opłacała, tym wyższe przysługuje jej świadczenie. Innymi słowy, im bardziej ubezpieczony partycypował w tworzeniu dochodów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w tym większym stopniu ma on prawo z nich korzystać w postaci emerytury lub renty.

ul. Nowogrodzka 1/3/5, 00-513 Warszawa, tel. 222-500-108
<https://www.gov.pl/web/rodzina>; e-mail: info@mriips.gov.pl

Krótki okres pracy i niskie wynagrodzenie otrzymywane w czasie aktywności zawodowej

oznaczają niskie świadczenie emerytalne bądź rentowe.

Wyżej wymieniona ustawa podzieliła ubezpieczonych, co do zasady, na dwie grupy wiekowe: osoby urodzone przed dniem 1 stycznia 1949 r. oraz osoby urodzone po dniu 31 grudnia 1948 r. Przynależność do określonej grupy wiekowej skutkuje tym, że różne są zarówno warunki, na których nabyć można prawo do emerytury, jak i zasady ustalania jej wysokości.

Zgodnie z art. 28 ww. ustawy prawo do emerytury przysługuje ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący, co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący, co najmniej 15 lat dla kobiet i 20 lat dla mężczyzn.

Inaczej wygląda sytuacja osób urodzonych po 31 grudnia 1948 r., o której jest mowa w art. 24 ustawy. W świetle tego przepisu ubezpieczony urodzony po 1948 r. ma prawo do emerytury, jeżeli osiągnął wiek emerytalny i ma jakkolwiek okres opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. Zarówno kobieta jak i mężczyzna urodzeni po 1948 r. nie muszą zatem udowodnić ściśle określonego stażu ubezpieczeniowego, aby nabyć prawo do emerytury. Emerytura przysługująca z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zależna tylko od dwóch elementów - kwoty składek wpłaconych na ubezpieczenie emerytalne po 1998 r. (z uwzględnieniem kapitału początkowego obliczonego za okres ubezpieczenia przypadający przed 1999 r.) oraz statystycznej długości pobierania świadczenia, która jest mierzona wskaźnikiem dalszego trwania życia w momencie przejścia na emeryturę (art. 25 - 26 ustawy).

Prawo do otrzymania najniższej gwarantowanej emerytury, zgodnie z art. 87 powołanej ustawy, jest uzależnione nie tylko od spełnienia przesłanki osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, lecz również od legitymowania się stażem pracy (okresem składkowym i nieskładkowym) wynoszącym w przypadku kobiet, co najmniej 20 lat, a w przypadku mężczyzn - co najmniej 25 lat, tj. stażem wymaganym do uzyskania gwarantowanej najniższej emerytury. Od 1 marca 2022 r. jest to 1338,44 zł brutto.

W tym miejscu należy wyraźnie wskazać i podkreślić, że świadczenia przyznawane z powszechnego systemu emerytalno-rentowego nie mają charakteru świadczeń socjalnych, przyznawanych według potrzeb, np. ze względu na trudną sytuację materialną, czy też niemożność podjęcia jakiegokolwiek pracy, a wymiar tych świadczeń jest powiązany z indywidualnym przebiegiem ubezpieczenia konkretnej osoby.

Dodatkowo odnosząc się do postulatu podniesienia wysokości emerytury dla każdej osoby do niej uprawnionej do wysokości obecnie obowiązującej najniższej gwarantowanej emerytury należy podkreślić, że w ramach systemu ubezpieczeń społecznych do podstawowych

instrumentów oddziałujących na sytuację materialną emerytów i rencistów należy waloryzacja świadczeń emerytalno-rentowych. Ekonomiczna i społeczna funkcja waloryzacji polega na przeciwdziałaniu deprecjacji świadczeń, czyli realnemu spadkowi ich siły nabywczej, co powinno przeciwdziałać wpadaniu emerytów i rencistów w sferę ubóstwa.

Od 2008 r. w przepisach ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych funkcjonuje reguła corocznej waloryzacji emerytur i rent. Wskaźnik waloryzacji odpowiada średniorocznemu wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym, zwiększonemu o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. Mechanizm waloryzacji polega na pomnożeniu kwoty świadczenia oraz podstawy jego wymiaru przez wskaźnik waloryzacji i jest korzystny dla świadczeniobiorców, ponieważ poza wzrostem cen uwzględnia także - częściowo - wzrost płac.

Emerytury i renty są waloryzowane 1 marca każdego roku w taki sposób, aby nie traciły swej siły nabywczej w relacji do kosztów utrzymania, a - w miarę możliwości finansowych budżetu państwa i Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - realnie wzrastały. Waloryzacja ma zatem zapobiec obniżaniu poziomu materialnego życia emerytów i rencistów w warunkach wzrostu cen. W ostatnich latach, w zależności od sytuacji gospodarczej, była przeprowadzana waloryzacja procentowa, kwotowa, procentowo-kwotowa lub były przyznawane dodatki do świadczeń.

Od 1 marca 2022 r. świadczenia emerytalno-rentowe wzrosły o 7%. Jest to dużo wyższy wzrost świadczeń, niż gdyby został zastosowany wskaźnik waloryzacji ustalony według obowiązujących zasad, wynikających z ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W dniu 7 lipca 2021 r. Rada Ministrów przyjęła rozporządzenie w sprawie wysokości zwiększenia wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2022 r. (Dz. U. poz. 1253), ustalające wysokość zwiększenia tego wskaźnika na poziomie 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego, w drodze komunikatu z dnia 14 stycznia 2022 r., ogłosił dane dotyczące średniorocznych wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem oraz dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów w 2021 r. w stosunku do 2020 r., które wyniosły odpowiednio 105,1 i 104,9. Realny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w 2021 r. ukształtował się na poziomie 3,0% (komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 9 lutego 2022 r.). Biorąc pod uwagę wskaźniki makroekonomiczne ogłoszone przez Prezesa GUS, tj. wskaźnik inflacji ogółem w 2021 r. i realny wzrost przeciętnego wynagrodzenia w 2021 r., przy 20% udziale realnego wzrostu wynagrodzeń we wskaźniku waloryzacji - wskaźnik waloryzacji emerytur i rent w 2022 r. ukształtowałby się na poziomie 105,7%.

Jednakże realizując skuteczną politykę wsparcia seniorów, chcąc w większym stopniu

zabezpieczyć ich sytuację finansową w związku z rosnącymi cenami towarów i usług konsumpcyjnych, Rada Ministrów w dniu 11 lutego 2022 r. przyjęła rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie wysokości zwiększenia wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2022 r., ustalając wysokość przedmiotowego zwiększenia na poziomie 63,33% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w 2021 r.

W związku z powyższym, wskaźnik waloryzacji emerytur i rent w 2022 r. wyniósł 107,0%. Przy wskaźniku waloryzacji 107,00% - kwoty najniższych świadczeń od 1 marca 2022 r. wynoszą:

- 1) kwoty najniższej renty z tytułu niezdolności do pracy - 1338,44 zł - dla osób całkowicie niezdolnych do pracy i 1003,83 zł - dla osób częściowo niezdolnych do pracy;
- 2) kwota najniższej emerytury, renty socjalnej i renty rodzinnej: 1338,44 zł.

Eliminacja zagrożenia ubóstwem wśród polskich rodzin, w tym wśród emerytów i rencistów, stanowi jeden z głównych celów polityki społecznej państwa. Również w ramach polityki ubezpieczeń społecznych są stale poszukiwane rozwiązania zmierzające do poprawy sytuacji emerytów i rencistów znajdujących się w najtrudniejszym położeniu, uwzględniające z jednej strony potrzeby socjalne świadczeniobiorców, a z drugiej bieżącą sytuację gospodarczą, stan budżetu państwa i finansów ubezpieczeń społecznych. Niemniej jednak przy realizacji systemowych procesów zmian i przeobrażeń zawsze musi być uwzględniony fakt, że wszelkie korekty muszą stanowić kompromis pomiędzy oczekiwaniami społecznymi a realiami ekonomicznymi.

Zakres ochrony realnej wartości świadczeń określają zasady waloryzacji, które z jednej strony powinny odzwierciedlać oczekiwania emerytów i rencistów, z drugiej zaś muszą uwzględniać finansowe możliwości Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i budżetu państwa, będącego gwarantem jego wypłacalności.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku
Konrad Miłoszewski Dyrektor
Departamentu Ubezpieczeń Społecznych
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/